

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Handhaving herkenbaar in de openbare ruimte

EEN MODELUNIFORM VOOR DE BOA OPENBARE RUIMTE

Handhaving herkenbaar in de openbare ruimte

Een modeluniform voor de boa openbare ruimte

Colofon

Illustraties

VNG, Den Haag, 2014 alle rechten voorbehouden

Opmaak

Chris Koning (VNG)

In samenwerking met Beboa

VNG maart 2014

Inleiding

Leefbaarheid en veiligheid in de directe woonomgeving wordt door de meeste burgers ervaren als een belangrijk thema. De meeste inwoners van gemeenten vinden het belangrijk dat de gemeente optreedt bij onder meer rotzooi op straat, hondenpoep, asociale parkeerders en overlastgevende jeugd. Jaarlijks blijkt dat deze veelvoorkomende ergernissen hoog scoren op de lijst van irritaties die de kwaliteit van wonen en de veiligheidsbeleving negatief beïnvloeden.

Gemeenten maken bij de uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid al lang niet meer alleen gebruik van de politie. Voor de aanpak van dit soort leefbaarheidsproblematiek en overlast zetten gemeenten steeds vaker buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in. Deze werken schouder aan schouder met de politie aan een schonere en veiligere openbare ruimte.

De afgelopen jaren is een professionalisering rondom boa's in gang gezet. Zo is er sprake van permanente her- en bijscholing waarbij niet alleen aandacht is voor rechtskennis maar ook voor sociale vaardigheden, gespreks- en benaderingstechnieken. Binnen deze professionalisering past een eigen herkenbare identiteit voor een boa openbare ruimte. Deze eigen identiteit stelt de boa openbare ruimte in staat om uitdrukking te geven aan zijn eigenstandige taak en hem te onderscheiden van die andere opsporingsambtenaren in de openbare ruimte, zoals de politie. Voor burgers wordt de boa openbare ruimte daarmee duidelijk herkenbaar. Men weet dat men met een opsporingsambtenaar van doen heeft die beschikt over opsporingsbevoegdheden en die kan handhaven.

Een belangrijk onderdeel van de identiteit is een uniform. In de visie Boa in de openbare ruimte heeft de VNG kenbaar gemaakt te willen komen tot een modeluniform. Dit is een richtlijn met de basale visuele uitgangspunten die aan een uniform exclusief voor de boa openbare ruimte worden gesteld. De uitgangspunten, neergelegd in dit model¹, bieden gemeenten een handvat voor het vaststellen en vervolgens aanschaffen van een uniform voor de boa openbare ruimte.

De verantwoordelijkheid van de ontwikkeling van het boa-uniform wordt overgelaten aan gemeenten. Gemeenten kunnen – al dan niet in regionale samenwerking – marktpartijen uitnodigen om het boa-uniform te ontwerpen waarbij rekening wordt gehouden met de richtlijnen voor het boa-uniform zoals deze in 2013 zijn opgesteld door de VNG.

¹ Het ontwerp van het BOA-modeluniform is door de VNG gedeponneerd in het modeldepot Benelux. Dit betekent dat het BOA-modeluniform valt onder de bescherming van de Benelux Tekeningen en Modellen Wet (BTMW) en door derden alleen mag worden gebruikt nadat de VNG daarvoor schriftelijk toestemming heeft verleend aan de desbetreffende partij. Gebruik zonder deze toestemming leidt tot een inbreuk op de intellectuele eigendomsrechten van VNG.

De identiteit van de boa openbare ruimte

Profiel van de boa openbare ruimte

De boa openbare ruimte is niet meer weg te denken uit het straatbeeld. Hij is vaak degene die het eerst mensen aanspreekt en wordt aangesproken op het handhaven van een veilige en schone stad. Een boa openbare ruimte vertegenwoordigt het gezag, in dit geval de gemeentelijke overheid, in dagelijkse situaties op straat. Correct gedrag en uitstraling van de boa openbare ruimte dragen bij aan een positieve uitstraling van de gemeente. Een boa openbare ruimte is benaderbaar, dienstbaar en behulpzaam enerzijds en stelt de norm en handhaaft wet- en regelgeving anderzijds. Een boa openbare ruimte vormt niet alleen de ogen en oren in de wijk maar kan waar nodig (strafrechtelijk) handhaven.

Het accent in het handhavingsbeleid verschilt per gemeente. De nadruk kan in de ene gemeente bijvoorbeeld liggen op dienstbaarheid en behulpzaamheid. Terwijl een andere gemeente kiest voor de nadruk op normstellen en 'doorpakken'. Beide elementen zijn onderdeel van het werk van een boa openbare ruimte. In de uitwerking van het modeluniform wordt hier rekening mee gehouden.

Uitwerking van de identiteit

Het uniform vormt een onderdeel van de identiteit van de boa openbare ruimte. De visual branding theory stelt dat een identiteit wordt vormgegeven door het benoemen van een vijftal elementen: de naam, kleurstelling, het logo, een specifieke kenmerk en de typografie. Door deze elementen te benoemen en consistent door te voeren ontstaat er een eigen identiteit.

Eén naam

De naam heeft betrekking op de functie die wordt vervuld. Een boa openbare ruimte heeft als onderscheidende taak van andere functionarissen in de openbare ruimte, dat hij strafrechtelijk kan handhaven. De term handhaving dekt dan ook de lading².

Kleur

In de huidige uniformen van de boa openbare ruimte komen de blauwtinten het meest voor. Uit onderzoek blijkt dat de kleur blauw een gevoel oproept van veiligheid. Waar donkere tinten geassocieerd worden met begrippen als sterk en gezag, staan lichtere tinten voor toegankelijkheid en benaderbaar.³ De functie van de boa openbare ruimte heeft beide elementen in zich. Donkerblauw gecombineerd met lichtblauw is dan ook een logische keuze als hoofdelementen voor het modeluniform. In de uitwerking van het modeluniform staan de exacte kleurcodes benoemd.

Logo

Een boa openbare ruimte heeft de plicht – wanneer hij in uniform loopt – om het boa logo zichtbaar te dragen. Het boa logo is dan ook een wezenlijk onderdeel van het uniform. De regels zoals vastgelegd in de boa huisstijl zijn hier op van toepassing^{4,5}. Een ander logo dat vaak wordt getoond op het uniform, is het gemeentelijke logo of de naam van de gemeente waarvoor de boa werkzaam is. Dit zorgt ervoor dat voor de burger duidelijk is dat de boa in dienst is van de desbetreffende gemeente.

² Alhoewel dit advies niet ingaat op de striping van voertuigen is het aan te raden om ook in de voertuigen de naam consequent door te voeren.

³ Zie bijvoorbeeld onderzoek van Richard R & Johnson M.S Psychological Influence of the Police Uniform (2001).

⁴ Dienst Justis, Handleiding Huisstijl http://www.justis.nl/Images/huisstijlmanual_tcm123-439144.pdf.

⁵ Alhoewel dit advies niet ingaat op de striping van voertuigen is het aan te raden om ook het boa logo onderdeel te laten zijn van deze striping.

Uniek kenmerk

Een uniek kenmerk is een op zichzelf staand integraal herkenbaar item. Een voorbeeld is de striping zoals deze terugkomt in het politie-uniform en de politievoertuigen. De striping voor het modeluniform mag niet lijken op de striping die wordt gebruikt door de politie. Gekozen wordt voor het patroon battenburg. Dit is een 2 bands schaakbordmotief. De striping wordt uitgevoerd in zilverreflex.

Typografie

De boa huisstijl⁶ adviseert gebruik te maken van het lettertype (font) 'frutiger'. Deze typografie wordt zowel door de politie, brandweer als hulpdiensten toegepast.

---

⁶ Dienst Justis, Handleiding Huisstijl http://www.justis.nl/Images/huisstijlmanual_tcm123-439144.pdf.

Uitgangspunten van het modeluniform

Aanschaf modeluniform

Het ontwerp van het boa-modeluniform is door de VNG gedeponeerd in het modeldepot Benelux. Dit betekent dat het boa-modeluniform valt onder de bescherming van de Benelux Tekeningen en Modellen Wet (BTMW) en door derden alleen mag worden gebruikt nadat de VNG daarvoor schriftelijk toestemming heeft verleend aan de desbetreffende partij. Gebruik zonder deze toestemming leidt tot een inbreuk op de intellectuele eigendomsrechten van VNG.

Zodra het gebruikersrecht is verleend, kunnen gemeenten in samenspraak met marktpartijen aan de slag met de aanschaf van het modeluniform. De uitgangspunten zijn dusdanig weergegeven dat deze ook van toepassing kunnen zijn op andere gelijksoortige kledingstukken. Bijvoorbeeld in het geval dat er wordt gekozen voor een overhemd met korte mouwen in plaats van een overhemd met lange mouwen. De gemeente bepaalt zelf welke onderdelen gecombineerd worden tot een volledig uniform.

Indien er wordt gekozen voor het modeluniform, moeten alle benoemde elementen consequent worden doorgevoerd. Elk afzonderlijk element maakt immers onderdeel uit van de totale identiteit van de boa openbare ruimte. Het advies gaat niet tot in detail in op de te kiezen stoffen en wijze waarop zakken moeten worden vormgegeven of waar de ritsen moeten zitten.

Als afschrijvingstermijn voor een volledig boa-uniform wordt uitgegaan van vijf jaar. Het moment om over te stappen naar het modeluniform is wanneer het huidige boa-uniform is afgeschreven en/of wanneer een nieuwe aanbestedingsronde zich aandient.

De eerder genoemde bescherming van de BTMW heeft met name betrekking op de (combinatie van) de elementen kleur, blokkenband en de naamgeving van/op het boa-modeluniform. Dit betekent dat de (combinatie van) de genoemde elementen niet zonder meer gebruikt mogen worden voor uniformen van andere gemeentelijke functionarissen.

Voordelen van een modeluniform

Een herkenbaar uniform draagt bij aan de uitstraling en professionalisering van de boa openbare ruimte. Het hanteren van hetzelfde uniform heeft een aantal voordelen. De uitwisseling tussen gemeenten onderling wordt vergemakkelijkt. Er zijn niet meer verschillende uniformen per gemeente nodig maar door de epauletten kan gemakkelijk een andere gemeentenaam en/of gemeentelogo op het uniform worden bevestigd. Ook kan er gezamenlijke inkoop plaats vinden binnen gemeentelijke samenwerkingsverbanden, wat van positieve invloed is op de prijs. Tenslotte biedt een eenduidig uniform de mogelijkheid voor een landelijke campagne waardoor de herkenbaarheid van de boa openbare ruimte wordt vergroot.

Het modeluniform

Onderdelen van het modeluniform

Het modeluniform bestaat uit de volgende onderdelen:

- Jas
- Polo
- Trui
- Overhemd
- Broeken
- Hoofddekseis
- Diverse toebehoren

De onderdelen kunnen worden samengevoegd in een operationele stijl (worker met een polo) en een representatieve stijl (pantalon met een overhemd).

Jas en andere varianten

Deze beschrijving is van toepassing op zowel de winter- als zomerjas en andere varianten. Bijvoorbeeld een windstopper of een fleecesjas. Bij de jas wordt een combinatie van zowel lichte- als donkere blauwtinten toegepast. De tekst handhaving komt op linkerborst en de achterzijde van de jas. Er is op borsthoogte rondom striping in de vorm van twee rijen battenburg schaakbordmotief. Daarnaast is er ruimte voor het gemeentelijke logo of de gemeentenaam op de schouders. Door deze aan te brengen op de epauletten, kan het uniform worden gebruikt bij uitoefening van de boa-functie in meerdere gemeenten binnen samenwerkingsverbanden. Het boa logo komt op beide mouwen aan de zijkant. Het boa-insigne wordt op de linkerborst gedragen.

Model	Jas en andere varianten
(functie)Naam	Handhaving op rugzijde in font frutiger zilverreflex in hoofdletters. Breedte 30 cm en hoogte 4,5 cm. De plaats is onder de striping. Handhaving op linkerborst in hoofdletters. Breedte 10 cm en hoogte 1,8 cm.
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO (overige onderdelen van de jas). 18-4051 TPX STRONG BLUE (minimaal 10% onafgebroken op schouder/borst kwadrant en uitloopt naar de mouwen).
Logo	Boa logo badge (stof) op beide mouwen, zijkant (afstand mouwnaad is 9 cm). Boa insigne (metaal) op linkerborst boven de term handhaving. Gemeentelijke logo of naam op epauletten (optioneel).
Uniek element	Striping 2 rijen battenburg schaakbordmotief zilverreflex rondom. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Polo

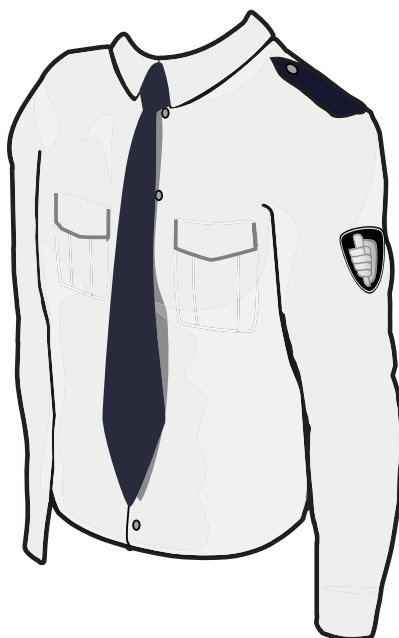
Bij de polo wordt, net als bij de jas, een combinatie van zowel lichte- als donkere blauwtinten toegepast. Het verschil met de jas is dat bij de polo de mouwen volledig donkerblauw zijn. De tekst handhaving wordt op de linkerborst gezet en de achterzijde van de polo. Er is op borsthoogte rondom striping in de vorm van twee rijen battenburg schaakbordmotief. Ook geldt hier dat, naast het boa logo, er ruimte is voor het gemeentelijke logo of de gemeentenaam op de epauletten op de schouders. Het boa logo komt op beide mouwen aan de zijkant.

Model	Polo
(functie)Naam	Handhaving op rugzijde in font frutiger zilverreflex in hoofdletters. Breedte 30 cm en hoogte 4,5 cm. De plaats is boven de striping. Handhaving op linker borst in hoofdletters. Breedte 10 cm en hoogte 1,8 cm.
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO (overige onderdelen van de polo). 18-4051 TPX STRONG BLUE (minimaal 10% onafgebroken op schouder/borst kwadrant tot aan de mouwinzet).
Logo	Boa logo badge (stof) op beide mouwen, zijkant (afstand mouwnaad is 6 cm). Gemeentelogo of naam op epauletten (optioneel).
Uniek element	Striping 2 rijen battenburg schaakbordmotief zilverreflex rondom. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Overhemd

Het dragen van het overhemd gaat gepaard met een stropdas/shoker. Deze beschrijving is van toepassing op zowel een overhemd met een korte als lange mouw. Het boa logo komt ook hier op de zijkant van beide mouwen. Op de schouders worden epauletten aangebracht, waarop het gemeentelijke logo of de gemeentenaam kunnen worden bevestigd.

Model	Overhemd
Kleurstelling	11-0601 TPX Bright White voor het overhemd. 19-4025 TPX MOOD INDIGO voor stropdas en shoker.
Logo	Boa logo badge (stof) op beide mouwen, zijkant (afstand mouwnaad is 6 cm). Gemeentelijke logo of naam op epauletten (optioneel).

Trui

De elementen worden op de trui hetzelfde doorgevoerd als op de polo.

Model	Trui
(functie)Naam	Handhaving op rugzijde in font frutiger zilverreflex in hoofdletters. Breedte 30 cm en hoogte 4,5 cm. De plaats is boven de striping. Handhaving op linker borst in hoofdletters. Breedte 10 cm en hoogte 1,8 cm.
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO (overige onderdelen van de trui). 18-4051 TPX STRONG BLUE (minimaal 10% onafgebroken op schouder/borst kwadrant tot aan mouwinzet).
Logo	Boa logo badge (stof) op beide mouwen, zijkant (afstand mouwnaad is 6 cm). Gemeentelogo of naam op epauletten (optioneel).
Uniek element	Striping 2 rijen battenburg schaakbordmotief zilverreflex rondom. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Broek

Voor de broek zijn er meerdere modellen denkbaar, afhankelijk van de te kiezen uitstraling: een pantalon of een worker. De pantalon wordt voorzien van een zwarte bies.

Model	Pantalon
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO. Bies kleur zwart maximaal 1,5 cm breed.

Model	Worker
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO.

Hoofddeksel

Voor het hoofddeksel zijn er drie modellen denkbaar, afhankelijk van de te kiezen uitstraling. Enerzijds de platte pet, bekend van de politie en de brandweer, in zowel heren- als damesuitvoering. Anderzijds een cap in de uitvoering van het 4 vlak model. Naast bevestiging van het boa logo, wordt ook de striping in de vorm van battenburg schaakbordmotief doorgevoerd in het hoofddeksel.

Model	Cap 4 vlak model
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO.
Logo	BOA Insigne (metaal) 37 mm centraal geplaatst op het voorvlak.
Uniek element	Striping 2 rijen battenburg schaakbordmotief zilverreflex op zijpanden. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Model	Platte pet heren model
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO.
Logo	BOA insigne (metaal) 50 mm centraal geplaatst op het voorvlak.
Uniek element	Striping 2 rijen battenburg schaakbordmotief zilverreflex rondom. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Model	Platte pet dames model
Kleurstelling	19-4025 TPX MOOD INDIGO.
Logo	BOA insigne (metaal) 37 mm centraal geplaatst op het voorvlak.
Uniek element	Striping battenburg 2 rijen schaakbordmotief zilverreflex rondom. Uitgevoerd in zilverreflex in combinatie met 19-4025 TPX MOOD INDIGO. Breedte 30 mm, blokjes elk 12 mm LxB en een rand van 3mm boven en onder.

Diverse toebehoren

Naast de kledingstukken, zijn ook zaken als een riem en schoenen onderdelen van het modeluniform. Voor dit type toebehoren wordt de kleur zwart geadviseerd.

